

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations

Mgr. Monika Šindelková
Katedra českého jazyka a literatury
Univerzita Palackého v Olomouci

Toxík Roy

- 1. úroveň:** základní škola; **ročník:** 9.
- 2. předmět:** český jazyk a literatura
- 3. časová dotace:** 1 vyučovací hodina (45 minut)
- 4. cíle:**

Žák identifikuje nejdůležitější myšlenky a témata textu.

Žák se dorozumívá jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci.

Žák se zapojuje do diskuse.

Žák vnímá důležitost ochrany životního prostředí.

- 5. metody:** samostatná práce žáků, partnerská výuka, metody diskusní, vysvětlování, práce s textem, práce s obrazem, tabulka V-D-CH
- 6. formy:** frontální výuka, práce ve dvojicích, skupinová práce, individuální práce
- 7. materiály:** pracovní list (text + úlohy), psací potřeby, papíry
- 8. literatura:**

BURTON, Tim. *Trudný konec Ústříčného chlapečka a jiné příběhy*. Praha: Dybbuk, 2005. ISBN 80-86862-11-9.

Průběh lekce

Evokace (aktivity před čtením)

Úkol č. 1: Před čtením textu žáci pomocí ilustrací z knihy předvídají, o čem by básnička mohla být a jak by se znázorněná postava mohla jmenovat. *Prohlédněte si následující ilustrace. O čem básnička podle vás bude? Jak by se tato postava mohla jmenovat?*

Možné řešení:

Myslím si, že básnička bude o tom, že kolem nás je spousta jedovatých látek (např. spreje nebo zplodiny z výfuků). Ale asi nám může ublížit i příroda, když jsme alergičtí na květiny. Postava by se mohla jmenovat smrták, protože má na sobě lebku s kříženými hnáty.

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations

Uvědomění (aktivity během čtení)

Žáci čtou texty, následně plní úkoly a odpovídají na otázky.

Úkol č. 2: Žáci odpovídají na otázky k textu.

- 1) *Co je hlavní myšlenka básně? Na jaký problém naráží?*
- 2) *V první sloce se píše o Toxikových kamarádech. Kdo by to mohl být?*
- 3) *Vyjmenujte jedovaté látky a zplodiny, které má Toxík rád. Co naopak nesnáší?*
- 4) *Co je smog?*
- 5) *Vyhledejte v básni ironii.*
- 6) *Je dobře, že Toxík odešel do nebe? Svou odpověď odůvodněte.*
- 7) *V básničce zaznělo, že po Toxikovi „zbyla jen ozonová díra“. Co to je? Kde se nachází? Jak vzniká? Odpovědi najdete v textu.*

Možné řešení:

- 1) *Hlavní myšlenkou básně je znečišťování životního prostředí (konkrétně ovzduší) různými chemickými látkami.*
- 2) *Myslím, že mezi jeho kamarády by mohly patřit další škodlivé vlivy, např. plasty nebo průmyslová hnojiva.*
- 3) *Toxík má rád azbest a čpavek, naopak nesnáší čistý kyslík.*
- 4) *Podle textu je smog znečištění, které vzniká např. kvůli výfukovým plynům.*
- 5) *„jak směšné, zemřít od nadechnutí“*
- 6) *Dobře to není, protože tím pádem bude dále znečišťovat ovzduší.*
- 7) *Ozonovou dírou proniká škodlivé záření.*

Úkol č. 3: Žáci čtou text, následně zvýrazňují příslušné pasáže a své poznámky zpracují do tabulky (metoda V-D-CH). *Vezměte si 3 pastelky a zvýrazněte v textu příslušné pasáže: věděl/a jsem, dozvěděl/a jsem se, chci zjistit více. Své poznámky zpracujte do tabulky. Po vyplnění sdílejte tabulku se svými spolužáky.*

Možné řešení:

věděla jsem: ozonoféra je důležitá z hlediska života na Zemi, ultrafialové a kosmické záření je škodlivé pro život, záření může způsobit rakovinné bujení

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations

dozvěděla jsem se: kde se ozonoféra nachází, ozon reaguje zejména s chlorem a rozpadá se, ozonoféra se může obnovit

chci zjistit více: jak ozonoféra brání pronikání ultrafialového a kosmického záření, co jsou freony

Reflexe (aktivity po čtení)

Úkol č. 4: Žáci ve skupinách vytvoří plakáty podporující ochranu ovzduší. Plakáty následně vyvěsí na chodbách. Zdrojem informací pro tvorbu vlastního textu budou texty, s nimiž žáci pracovali ve výuce. *Toxik Roy výrazně škodí lidskému zdraví a životnímu prostředí. Problém spočívá v tom, že takových Toxiků je strašně moc. Uved'te příklady, jak bychom se jich mohli zbavit, aby byl svět hezčí a čistší.*